

Konferencja 25 lat dyrektywy EIA: sukcesy – porażki – perspektywy (18–19 listopada 2010 r. Leuven)

25 LAT DYREKTYWY EIA

Magdalena Bar

Jerzy Jendrośka

Dyrektywa 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa EIA) obowiązuje już od 25 lat.

Przez ten czas państwa członkowskie zdobyły pewne doświadczenia w stosowaniu tej dyrektywy, pojawiło się szereg orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości interpretujących dyrektywę, zmieniło się wiele innych przepisów unijnych dotyczących ochrony środowiska, dokonał się wreszcie postęp techniczny co wpłynęło na zakres realizowanych w Europie przedsięwzięć mogących być potencjalnie przedmiotem wymagań określonych przez dyrektywę EIA.

W związku z tym Komisja Europejska przystąpiła do procedury przeglądu tej dyrektywy. Przegląd ten ma na celu po pierwsze ocenę implementacji dyrektywy przez państwa członkowskie i jej efektywności (tj. ocenę jej praktycznego funkcjonowa-

nia), a po drugie – identyfikację potrzeb i ewentualnych kierunków zmian w istniejącej dyrektywie.

Pierwszym etapem przeglądu było opublikowanie przez Komisję Europejską 23 lipca 2009 r. Sprawozdania dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie stosowania i skuteczności dyrektywy OOS (KOM(2009) 378 wersja ostateczna).

W dokumencie tym opisano korzyści płynące ze stosowania dyrektywy EIA, a także wskazano na te uregulowane w niej zagadnienia, w zakresie których zasadne byłoby wprowadzenie poprawek i zawarto pewne rekomendacje w tym zakresie.

Kolejnym etapem przeglądu było ogłoszenie przez Komisję szerokich konsultacji społecznych, w ramach których każdy mógł przedstawić swoje uwagi wypełniając umieszczony na stronie internetowej specjalnie przygotowany formularz. Konsultacje te prowadzono w okresie od 28 czerwca do 27 września 2010 roku. Ich celem było zebranie opinii społeczeństwa na temat funkcjonowania dyrektywy, a także odnośnie potrzeb i sugerowanych kierunków zmian dyrektywy (na temat konsultacji – zob. <http://ec.europa.eu/environment/consultations/eia.htm>).

Wydarzeniem kończącym i konkludującym wspomniane konsultacje była zorganizowana przez belgijską prezydentkę we współpracy z Komisją Europejską konferencja zatytułowana „25 lat dyrektywy EIA: sukcesy – porażki – perspektywy” (*25th Anniversary of the EIA Directive: Successes – Failures – Prospects*). Odbyła się ona w położonym w pobliżu Brukseli Leuven, w dniach 18–19 listopada 2010 r.

Konferencja ta zgromadziła osoby związane i praktycznie zaangażowane w problematykę ocen oddziaływania na środowisko. Obecni byli przedstawiciele instytucji europejskich i międzynarodowych, przedstawiciele administracji publicznej (na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym), reprezentanci przemysłu, organizacji ekologicznych, a także wyższych uczelni.

Mieli oni okazję nie tylko wysłuchać referatów, ale także i uczestniczyć w dyskusji pozwalającej uczestnikom przedstawić swoje poglądy na funkcjonowanie i perspektywy zmian dyrektywy 85/337. Wyrażone podczas konferencji poglądy mają posłużyć Komisji w dalszym procesie przeglądu dyrektywy i przygotowaniu ewentualnej propozycji legislacyjnej odnośnie nowego czy zmodyfikowanego aktu prawnego w tym zakresie.

Pierwszego dnia konferencji miał miejsce panel dyskusyjny, w którym wzięli udział wysokiego szczebla reprezentanci m.in. Komisji Europejskiej, Europejskiego Trybuna-

łu Sprawiedliwości, Komitetu Ekonomicznego i Społecznego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego, a także European Environmental Bureau (międzynarodowej organizacji ekologicznej).

Konferencję otworzyła minister środowiska Regionu Flamandzkiego, reprezentująca belgijską prezydentkę. Następnie miało miejsce wystąpienie Europejskiego Komisarza Ochrony Środowiska, **Janeza Potočnika**.

Komisarz podsumował krótko dotychczasowe wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych stwierdzając, że dyrektywa EIA generalnie postrzegana jest jako instrument przyczyniający się do zapewnienia wyższego poziomu ochrony środowiska i poprawy jakości życia, a także pozwalający na uwzględnienie aspektów środowiskowych w procesie inwestycyjnym i procedurze projektowania przedsięwzięć.

Zwrócił też uwagę, że wiele osób i instytucji biorących udział w konsultacjach wskazywało na potrzebę poprawienia unijnych regulacji w zakresie ocen oddziaływania na środowisko. Według komisarza, istotnie w wielu aspektach ulepszenia takie są potrzebne – wskazał tu przede wszystkim na zagadnienia takie jak procedura selekcji przedsięwzięć (*screening*), jakość procedury oceny oraz zapewnienie spójności przepisów o ocenach oddziaływania na środowisko z innymi przepisami i politykami wspólnotowymi – zarówno tymi dotyczącymi ochrony środowiska, jak i innymi.

Potočnik mówił też, że dotychczasowe wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych, choć wskazują na potrzebę zmian, to jednocześnie sugerują, że większość ich uczestników nie opowiadała się za radykalną zmianą przepisów dyrektywy. Nie zaznaczyła się tu żadna wyraźna preferowana przez społeczeństwo opcja poprawienia istniejących przepisów.

Część wypowiadających się osób optowała raczej za doprecyzowaniem istniejących przepisów poprzez publikowanie różnego ro-

dzaju przewodników i wytycznych, inni natomiast postulowali podjęcie przez Komisję inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do przyjęcia nowych rozwiązań prawnych – przy czym postulowano zmiany od technicznej adaptacji istniejącej dyrektywy do przyjęcia nowych rozwiązań prawnych w niektórych regulowanych przez dyrektywę aspektach.

Według Potočnika, Komisja rozważa obecnie wszystkie opcje, nie preferując obecnie żadnej z nich.

Z jego słów, a także z wypowiedzi innych przedstawicieli Komisji wynikało jednak, że proces przeglądu dyrektywy zakończy się przygotowaniem przez Komisję propozycji rewizji dyrektywy, która to propozycja zostanie następnie poddana ocenie skutków regulacji pod kątem oddziaływań ekonomicznych, społecznych i środowiskowych.

Jednocześnie komisarz wskazał, że podczas przeglądu dyrektywy i przygotowywania przez Komisję propozycji zmian uwzględnione będą trzy założenia.

- Po pierwsze, nie można dopuścić do obniżenia poziomu ochrony środowiska. Potočnik zadeklarował, że w przypadku, gdyby w toku procedury okazało się, że propozycja Komisji może w efekcie doprowadzić do takiego obniżenia, Komisja nie zawaha się swojej propozycji wycofać.
- Po drugie, należy położyć nacisk na zapewnienie jakości samej procedury ocen oddziaływania na środowisko, a nie tylko na ich aspekty proceduralne.
- Po trzecie, procedury selekcji i ocen powinny być spójne i zharmonizowane z innymi rozwiązaniami z zakresu blisko związanych polityk Unii Europejskiej.

Drugiego dnia konferencji miały miejsce trzy równoległe sesje dotyczące:

- zakresu dyrektywy EIA,
- jakości procedury ocen oddziaływania na środowisko,
- związku ocen oddziaływania na śro-

dowisko z konwencjami międzynarodowymi.

W ramach każdej z sesji wygłoszono po kilka referatów przedstawiających zarówno doświadczenia praktyczne, jak i refleksję naukową na tle realizacji postanowień dyrektywy, przy czym założeniem było przedstawienie związanych z tym zagadnień z różnych punktów widzenia: organów administracji, przedsiębiorców, organizacji ekologicznych, a także firm konsultingowych oraz nauki.

Swego rodzaju potwierdzeniem istotnej roli ocen oddziaływania na środowisko w Polsce był fakt, iż Polska była dość licznie reprezentowana na konferencji, zarówno jeśli chodzi o uczestników, jak i referentów. Wśród referentów znalazło się bowiem aż trzech przedstawicieli Polski. W panelu dyskusyjnym otwierającym obrady pierwszego dnia poglądy Komitetu Ekonomicznego i Społecznego przedstawił **Krzysztof Kamieniecki** z Instytutu na Rzecz Ekorozwoju. W ramach sesji poświęconej jakości procedur ocen oddziaływania na środowisko referat pt. „Jakość ocen oddziaływania na środowisko: problemy i propozycje rozwiązań” wygłosił dr **Jerzy Jendroška** (Uniwersytet Opolski i kancelaria Jendroška, Jerzmański, Bar i Wspólnicy). Natomiast w sesji poświęconej ocenom oddziaływania w związku z konwencjami międzynarodowymi referat nt. „Pozycji organizacji ekologicznych w procedurze oceny” wygłosił dr **Piotr Otawski**, zastępca generalnego dyrektora ochrony środowiska.

Więcej informacji o konferencji, w tym jej program, materiały z niej oraz konkluzje z poszczególnych sesji dyskusyjnych z drugiego dnia konferencji można znaleźć na angielskiej stronie: <http://ec.europa.eu/environment/eia/conference.htm>.

Magdalena Bar Jendroška, Jerzmański Bar i Wspólnicy. Prawo gospodarcze i ochrony środowiska
Jerzy Jendroška
Uniwersytet Opolski i Jendroška, Jerzmański Bar i Wspólnicy. Prawo gospodarcze i ochrony środowiska